

Frykter omfattende kornsmugling

Nær halvparten av kornjorda i Strömstad kommune i Sverige drives nå av nordmenn. Svenske bønder fortviler, og hevder at nordmenn driver kornsmugling.

Bjørnar Frønes
bjornar.frones@bondebladet.no

En gammel ordning, vedtatt så tidlig som på 1950-tallet sier at norske bønder bosatt i grensekommunene kan innføre for til egne dyr selv om dette er dyrket på andres siden av grensen. Intenstionen er at i enkelte bygder kan det være mer praktisk for nordmenn å drive jord på svensk side av grensen. Hensikten med ordningen skal være å gjøre dette mulig.

Fortsettningen for å innføre kornet er at dette skal benyttes som fôr til egne dyr. Dersom kornet omsettes i Norge skal det betales toll og det skal heller ikke utbetales prisnedskrivningstilskudd på dette kornet.

– Ordningen misbrukes

I Strömstad kommune, den første kommunen man kommer til på svensk side, når man kjører E6 gjennom Østfold, drives nå nærmere halvparten av kornjorda av nordmenn.

Svenske bønder i området frykter at ordningen misbrukes på det sterkeste.

– Her i Strömstad kommune er det omlag 25.000 dekar som det er mulig å dyrke korn på. Når halvparten av dette drives nå av en handfull nordmenn. Det slår bunnen ut av jordleiemarkedet for oss svenske, forteller Magnus Andersson, komprodusent i Näsinge i Strömstad i Sverige.

Grensekommunene

■ Før til egne husdyr kan tas inn tollfritt mellom utvalgte kommuner på norsk, svensk og finsk side.

■ Norge: Halden, Arneberg, Marker, Rømskog, Hvaler, Aurskog-Høland, Eidskog, Kongsvinger, Grue, Åsnes, Våler, Elverum, Trysil, Engerdal, Røros, Tydal, Meråker, Verdal, Snåsa, Lieme, Røyrvik, Hattfjelldal, Hemnes, Rana, Saltdal, Fauske, Sørfold, Hamarøy, Tyssedal, Ballangen, Narvik, Bardu, Målselv, Storlien, Kautokeino, Karasjok, Tana, Sør-Varanger.

■ Sverige: Strömstad, Bullaren, Dals Ed, Lång, Holmedal, Töcksmark, Järmskog, Köla, Eda, Gunnarskog, Gråsmark, Fryk-Sätra, Idre, Jämtland, Tännäs, Storsjö, i Övre Ljungdalen, Undersåker, Åre, Käll, Rönnefors i Offerdal, Hotagen, Frostviken, Dorotea, Tärna, Stensele, Solsele, Vilhelmina, Arjeplog, Jokkmokk, Gällivare, Kiruna, Karesuando.

■ Finland: Inari, Utsjoki, Enontekiö.

Andersson er en av bare et titalls gårdbrukere som er igjen i hele Strömstad. Sammen med gårdbrukerne Henrik Mattsson, Kjell-Ove Johansson og Mattias Carlsson går de nå ut mot det som kan vise seg å være omfattende smugling av korn.

– Noe av kornet tas nok inn lovlig, men når omfanget blir så omfattende, er det opplagt at mye av kornet blir levert på norske kornmøttak. Et forsiktig anslag på 10.000 dekar drevet av norske bønder gir minst 5.000 tonn korn og med slike mengder fører man selvsagt ikke opp egne dyr, sier gårdbrukerne.

Utgjør millionbeløp

Med en prisforskjell på mer enn en krone på norsk og svensk korn utgjør 5.000 tonn mellom fem og seks millioner kroner hvert år, og kornimportøren kan bli en lønnsom affære for norske bønder.

Summen av EU-støtte og svensk miljøstøtte er omlag 280 norske kroner pr. dekar. Når jorda leies ut til nordmenn, fortsetter den svenske grunneieren å søke om produksjonstillegget. Gjernen betaler de norske bønderne en mindre sum pr. dekar i tillegg. Den reelle betalingen som grunneier mottar kan dermed utgjøre mellom 300 og 400 kroner pr. dekar. Til sammenligning er svensk jordleiepris i området sjelden mer enn 60-70 kroner pr. dekar.

Mattias Carlsson har allerede mistet deler av sin leiejord til norske bønder.

– Jeg eier bare 200 dekar selv, og er avhengig av å leie det aller meste av arealet jeg driver. Nyttig ble jeg oppsagt fra et av leieforholdene, fordi eieren tenner mer på å leie ut til nordmenn. Det er verst på de kortsiktige leieavtalene, men dette er i ferd med å eskalere. Nordmenn driver langt

FORTVILER: Bønder i Strömstad kommune i Sverige fortviler over at norske bønder slår bunnen ut av jordleiemarkedet. Fra venstre Kjell-Ove Johansson, Magnus Andersson, Mattias Carlsson og Henrik Mattsson.

mer av arealet her i Strömstad enn de gjorde bare for et par år siden. Og det er jo også den beste jorda som forsvinner, det er den som er mest attraktiv, sier Carlsson.

De svenske bønderne opprøres av det de mener er en total mangel på kontroll.

– Det uforståelige for meg er at de kan kjøre helt uhindret gjennom tollene med dette. Det er absolutt ingen kontroll. Slik det er nå kan jo de norske bønderne like gjerne kjøpe korn andre steder i Sverige, kjøre det over grensa og tippe på et norsk kornmøttak. Og en ting er jo hva vi føler rundt dette, men det er jo også illojalt overfor andre norske bønder som faktisk følger loven, sier Kjell-Ove Johansson.

– Lettere å misbruke enn før

Primært ble ordningen innført for bønder hvor det var mest praktisk å drive jord på andre siden av grensa. For bønderne i Strömstad er imidlertid ikke dette en problemstilling. Her skjærer ikke riksgrensa tvers gjennom et jordbruksdistrikt som det kan være i enkelte andre bygder. Helst vil svenskebønderne ha hele ordningen bort.

– Det er jo utviling i redskaps- og maskinstørrelser som har gjort det mulig å misbruke denne ordningen. Ordningen ble innført på femtitallet da det var transport med hest og vogn som gjaldt. Ennå mens det ble kjørt med traktor og tretooms vogner var det ikke mulig å misbruke

ordningen i særlig grad. Men i dag kan det jo lett kjøres tretti tonn på en lastebil, sier Andersson, som presiserer at nordmennene er velkomne i Strömstad dersom leveransene hadde foregått på rett måte.

Han får støtte fra Henrik Mattsson.

– Dersom de hadde levert kornet til svenske møttak og akseptert de prisene vi får, hadde dette vært helt greit. Da hadde jordleieprisene også vært deretter. Nordmenn må gjerne drive gård her, men da skal det skje på samme vilkår som vi driver under, fastslår Mattsson.

Ikke gjort beslag

Kontorsjef for grensekontrollen i Tollvesenet, Wenche Fredriksen, sier at Tollvesenet tar problemstillingen på alvor, men at man ikke har gjort beslag av korn hittil.

– Det er klart at korn er en såpass omfangsrik vare at vi ville se om det kom slike lass kjørende over grensa. Personene vil i såfall bli spurt om dette er korn til eget bruk, men er det noen som blir stoppet flere ganger eller vi ser at dette er noen som går igjen, er det helt klart noe vi ønsker å ha fokus på og prioritere framover, sier Fredriksen.

Sanksjonen vil være at kornet beslaglegges.

– Dersom vi finner ut at kornet er til videre salg og ikke til eget bruk, vil varen bli beslaglagt, med mindre man da kjører på rødt og deklarerer kornet på lov-

lig måte, sier representanten for Tollvesenet.

Skeptisk til hele ordningen

Også Bjørn Gimming, styremedlem i Norges Bondelag og tidligere leder i Østfold Bondelag, har merket seg at flere nordmenn driver jord på andre siden av grensa.

– En del nordmenn har jo både eid og leid jord i Sverige i mange år. Min grunnholdning er at dette er greit, men da er det en forutsetning for meg at kornet også skal omsettes i Sverige. Vi har en god landbrukspolitikk i Norge, og for å hegne om denne er vi avhengige av at alle forholder seg til regelverket, sier Gimming.

I likhet med svenskene er Gimming skeptisk til hele ordningen med tollfri forimport i grensekommunene.

– Når vi fikk høre om dette første gangen, mistenkte ikke jeg at dette kornet ble levert på norske kornmøttak, men jeg så at enkelte bønder på denne måten fikk en fordel gjennom billig kraftfôr som andre deler av landet kunne oppfatte som urimelig. Ordningen ble innført på et tidspunkt da Sverige hadde en landbrukspolitikk som lignet mer på den norske og da prisforskjellen var liten. Norges Bondelag forventer at folk også forholder seg til intensjonen i regelverket og at man er bevisst på at det man gjør kan få konsekvenser for hele landbruket på sikt, uttaler Gimming.

Tidenes største førsesongsalg!

Spar tusenvis av kroner på å handle grashøstingsutstyret nå!

Kverneland
Tannup

122.500,- for sesong pris

Priseks. TA 4328LT
Stamshin (2,8 m).
Ord. pris 150.600,-

JOHN DEERE

400 for sesong pris

255.000,- for sesong pris

Priseks. John Deere 6240R med
13 kniver og 500.000.
Ord. pris fra 395.000,-

499.000,- for sesong pris

John Deere 640R med 19 45-72 pul.
Lenses og 13 kniver, men med 11 kn.
Ord. pris fra 571.000,-

WHETT

WHETT

Prisene er ekskl.
mva., inkl. og klargjøring

Felleskjøpet

1333(4)